

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА
ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ

КАФЕДРА ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему

**"ЦИФРОВІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ
ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ВЛАДИ ЯК ЗАСІБ
ЗАПОБІГАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КОРУПЦІЇ"**

Студента 2 курсу магістратури очної форми навчання спеціальності 281 "Публічне управління та адміністрування" освітньо-професійної програми "Парламентаризм та парламентська діяльність"

Случинського Євгена Олександровича
Науковий керівник:

Дзєга Володимир Дмитрович, доктор філософії у галузі публічного управління та адміністрування.
Засвідчую, що в цій кваліфікаційній роботі немає запозичень із праць інших авторів без відповідних посилань

До захисту
[Signature]

Студент _____
[Signature]

(підпис)

Робота допущена до захисту в екзаменаційній комісії рішенням кафедри парламентаризму від 22 квітня 2024 р., протокол № 41

Завідувачка кафедри парламентаризму, доктор політичних наук,
професор

Гошовська Валентина Андріївна _____
[Signature]

(підпис)

Київ - 2024

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ВЛАДИ.....	6
1.1. Наукові розробки проблеми цифровізації діяльності органів представницької влади.....	6
1.2. Сутність та поняття цифровізації діяльності органів представницької влади як засобу запобігання політичної корупції.....	12
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ВЛАДИ ЯК ЗАСІБ ЗАПОБІГАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КОРУПЦІЇ.....	20
2.1. Сучасний стан цифровізації діяльності органів представницької влади як засобу запобігання політичної корупції.....	20
2.2. Нормативно-правові акти та організаційні засади цифровізації діяльності органів представницької влади.....	28
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ВЛАДИ ЯК ЗАСОБУ ЗАПОБІГАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КОРУПЦІЇ.....	36
3.1. Зарубіжний та вітчизняний досвід застосування дієвих механізмів цифровізації діяльності органів представницької влади як засобу запобігання політичної корупції.....	36
3.2. Рекомендації щодо підвищення ефективності цифровізації діяльності органів представницької влади як засобу запобігання політичної корупції.....	40
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	54

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному світі, де технологічний прогрес неспинно змінює всі аспекти нашого життя, питання цифровізації набуває особливого значення в контексті діяльності органів представницької влади. Сучасні інформаційні технології відкривають нові можливості для забезпечення прозорості, підвищення ефективності та зниження рівня корупції. Цифровізація процесів в органах влади стає невід'ємною складовою державного управління, забезпечуючи швидкий доступ до інформації, вдосконалення процесів прийняття рішень і підвищення рівня підзвітності.

Політична корупція є однією з найгостріших проблем сучасного суспільства, яка підриває довіру громадян до державних інституцій, негативно впливає на економічний розвиток і соціальну справедливість. Корупційні схеми ускладнюють доступ до ресурсів, створюють перешкоди для розвитку бізнесу і обмежують можливості громадян брати участь у політичному житті. В цьому контексті цифровізація виступає потужним інструментом для боротьби з корупцією, забезпечуючи більшу прозорість і підзвітність у діяльності представницької влади.

Впровадження цифрових технологій у діяльність органів влади дозволяє автоматизувати багато процесів, мінімізуючи людський фактор, що є основним джерелом корупційних ризиків. Електронні платформи для подання та обробки документів, системи електронного голосування, публічні реєстри даних – усе це сприяє зменшенню можливостей для зловживання владою та прийняттю незаконних рішень. Підвищення рівня прозорості та доступності інформації дозволяє громадянам та громадським організаціям здійснювати контроль за діяльністю чиновників, що значно знижує ризики корупційних дій.

Крім того, цифровізація сприяє підвищенню ефективності державного управління. Впровадження електронних систем дозволяє швидше та точніше обробляти великі обсяги інформації, що сприяє прийняттю більш обґрунтованих рішень. Це, у свою чергу, позитивно впливає на якість надання державних

послуг, підвищує рівень задоволеності громадян діяльністю органів влади та знижує рівень корупції.

Одним із найважливіших аспектів цифровізації є створення відкритих даних. Публічний доступ до інформації про діяльність органів влади, витрати бюджету, тендерні процедури та інші аспекти державного управління дозволяє громадянам та журналістам здійснювати незалежний моніторинг та виявляти корупційні схеми. Відкритість та підзвітність створюють сприятливі умови для розвитку громадянського суспільства та підвищують довіру до державних інституцій.

Цифровізація також сприяє міжнародному співробітництву у сфері боротьби з корупцією. Обмін інформацією між державами, використання спільних електронних платформ та баз даних дозволяє ефективніше виявляти та переслідувати корупційні правопорушення, що мають транснаціональний характер. Це особливо актуально в умовах глобалізації та зростання міжнародної взаємодії.

Таким чином, цифровізація діяльності органів представницької влади є актуальним і необхідним кроком у боротьбі з політичною корупцією. Вона забезпечує більшу прозорість, підвищує ефективність управління та сприяє підвищенню рівня підзвітності. Впровадження цифрових технологій відкриває нові можливості для громадянського контролю та розвитку демократичних процесів, що в кінцевому рахунку сприяє побудові справедливого і прозорого суспільства.

Мета дослідження. Дослідження впливу цифровізації на діяльність органів представницької влади як ефективного засобу запобігання політичній корупції.

Відповідно до поставленої мети були визначені такі завдання:

- розкрити наукові розробки проблеми цифровізації діяльності органів представницької влади;
- визначити сутність та поняття цифровізації діяльності органів представницької влади як засобу запобігання політичній корупції;

- проаналізувати сучасний стан цифровізації діяльності органів представницької влади як засобу запобігання політичної корупції;
- дослідити нормативно-правові акти та організаційні засади цифровізації діяльності органів представницької;
- визначити зарубіжний та вітчизняний досвід застосування дієвих механізмів цифровізації діяльності органів представницької влади як засобу запобігання політичної корупції;
- розробити рекомендації щодо підвищення ефективності цифровізації діяльності органів представницької влади як засобу запобігання політичної корупції.

Предметом дослідження є процеси та інструменти цифровізації, що використовуються для підвищення прозорості, ефективності та підзвітності діяльності органів представницької влади, а також їх вплив на запобігання політичної корупції.

Об'єктом дослідження є органи представницької влади та їхня діяльність у контексті впровадження цифрових технологій для боротьби з політичною корупцією.

Методи дослідження. У даному дослідженні застосовано комплекс методів, що включають аналіз наукової літератури та нормативно-правових актів для теоретичного обґрунтування поняття цифровізації та її ролі у запобіганні корупції; порівняльний аналіз міжнародного досвіду впровадження цифрових технологій у діяльність представницької влади; методи статистичного аналізу для оцінки ефективності цифрових інструментів у зниженні рівня корупції; експертні опитування та інтерв'ю з фахівцями у сфері державного управління та інформаційних технологій для збору практичних даних та отримання рекомендацій; а також кейс-стаді для детального вивчення конкретних прикладів успішного впровадження цифровізації у державному управлінні.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ОРГАНІВ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ВЛАДИ

1.1. Наукові розробки проблеми цифровізації діяльності органів представницької влади

Термін «публічне управління» вперше використав англійський державний службовець Десмонд Кілінг. На його думку, публічне управління – це пошук найкращих способів використання ресурсів задля досягнення пріоритетних цілей державної політики. Ця концепція передбачає ефективне розподілення наявних ресурсів для максимального задоволення потреб суспільства та реалізації державних програм.

На думку В.В. Мельника, «Публічне управління є одним із видів діяльності зі здійснення влади, яке полягає у практичній реалізації організаційних, виконавчо-розпорядчих функцій із втілення в життя вимог законодавства і здійснення на цій основі управлінського впливу щодо певних об'єктів». Важливою складовою є зв'язок між моделлю організації влади і системою управління – вони мають відповідати одна одній для забезпечення ефективності функціонування державно-владного механізму. Цей механізм значною мірою залежить від політичного режиму, що впливає на методи і підходи до управління [1].

Алейнікова О. В. у своїй монографії "Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід" зазначає, що система публічного управління охоплює багато підсистем, зокрема: політичну, економічну, соціальну, адміністративну, правову, гуманітарну тощо. Це підкреслює багатовимірність та складність публічного управління, яке повинно враховувати різні аспекти суспільного життя та забезпечувати їхню гармонійну взаємодію.

Міненко М.А. у монографічному дослідженні «Публічне управління: теорія та методологія» обґрунтував теоретико-методологічні засади механізму публічного управління як якісно нової моделі регулювання суспільства. Він приділяє особливу увагу необхідності впровадження сучасної моделі в Україні, що сприятиме ефективному функціонуванню державних інституцій і органів місцевого самоврядування через процедуру залучення до цього процесу добровільних об'єднань громадян. Ця нова модель має на меті забезпечити активну участь громадськості в управлінських процесах, що є важливим для розвитку демократичних принципів у державному управлінні [2].

В. Авер'янов у своїй монографії розглядає публічне управління через призму примусу та підпорядкування. Він визначає, що публічне управління – це владно організуючий вплив керуючих суб'єктів на спільну діяльність людей з метою їх упорядкування, координації та спрямування задач ефективного досягнення загальних (спільних) цілей та завдань цієї діяльності. Цей підхід акцентує увагу на організаційній та координаційній функціях управління, що є критично важливими для досягнення спільних цілей.

Підсумовуючи вищесказане, можемо зазначити, що публічне управління – це більше ніж просто набір загальних інструментів управління. Публічне управління вивчає взаємодію між політичною системою, державним сектором, співвідношення муніципальних, державних та народних інтересів із залученням суспільства до механізму контролю всіх органів влади. Це складний та багатогранний процес, що потребує глибокого розуміння та вмілого застосування на практиці для забезпечення стабільного та ефективного функціонування держави та суспільства в цілому [3].

Цифровізація діяльності органів представницької влади є одним із ключових напрямків модернізації сучасного державного управління. З впровадженням цифрових технологій в управлінські процеси зростає ефективність, прозорість та доступність державних послуг для громадян. Водночас, цифровізація стає потужним інструментом у боротьбі з політичною

корупцією, сприяючи запобіганню корупційних проявів та забезпеченню більшої підзвітності органів влади.

Запровадження електронних технологій у різних аспектах публічного управління — це не просто тренд, а необхідність, зумовлена потребами сучасного суспільства. У цьому контексті, дослідження Карпенка О., Клімушина П., Куйбіди В. та інших вчених, що стосуються загальних питань цифрової трансформації публічного управління, набувають особливої актуальності [4].

Одним із ключових аспектів публічного управління є інформаційна політика органів влади, що спрямована на забезпечення належного інформування громадян. Як зазначає С.В. Коваленко у своїй статті, ефективне інформування громадян є невід'ємною складовою демократичного управління та народовладдя. Це твердження підтверджується в Україні через низку законодавчих норм, які закріплюють обов'язок органів влади інформувати громадськість.

В умовах війни, роль інформаційної політики стає ще більш значущою. Українці, що об'єдналися в єдиному пориві боротьби з зовнішнім ворогом, демонструють безпрецедентний рівень підтримки влади. Проте з розвитком медіа сфери та збільшенням джерел інформації, увага людей розпорошується, що веде до зростання кількості випадків поширення недостовірної інформації. Саме тому органи публічної влади мають розробляти та втілювати продуману інформаційну політику, яка передбачає використання новітніх комунікаційних та цифрових технологій для ефективного інформування громадян [5].

Ефективні прийоми висвітлення діяльності органів публічної влади та зменшення стороннього впливу включають всебічний захист інформаційних ресурсів, узгодження та дотримання єдиної позиції щодо ключових питань, а також застосування випереджувальних стратегій. Це дозволяє забезпечити точність та об'єктивність інформації, яка надходить до громадян, що є запорукою успішної комунікації.

Цифрова трансформація публічного управління, як зазначають дослідники Панченко О., Сердюк І., Божкова В., продовжується навіть в умовах війни.

Цифрове урядування дозволяє швидше та ефективніше реагувати на виклики, що постають перед суспільством, та забезпечувати належний рівень послуг для громадян.

Сутність державної інформаційної політики в умовах розвитку інформаційного суспільства в Україні полягає у створенні сприятливих умов для розвитку електронного урядування та електронної демократії. Аналізуючи досвід провідних країн світу, вчені Семенченко А., Серенок А.О. відзначають важливість розвитку концептуальних засад інформаційної політики, стратегічних завдань та принципів її реалізації [6].

Зокрема, Павлов М. зазначає, що цифрові трансформації у сфері публічного управління нерівномірно розвиваються у світовому господарському середовищі. Це підкреслює необхідність адаптації та впровадження найкращих практик, які відповідали б умовам та потребам конкретної країни.

У контексті впливу соціальних мереж на новий інформаційний порядок, Дубов Д. та Гнатюк С. порушують питання щодо регулювання діяльності соціальних платформ. Вони зазначають, що алгоритми, які формують новинні стрічки користувачів, можуть розглядатися як варіант редакційної діяльності, що потребує відповідного регулювання.

Отже, впровадження електронних технологій у публічному управлінні є багатограним процесом, що включає розробку та реалізацію ефективної інформаційної політики, забезпечення цифрового урядування, та використання соціальних мереж як інструменту комунікації. Цей процес потребує постійного аналізу, адаптації та впровадження нових технологій, що дозволить органам влади ефективно взаємодіяти з громадянами та забезпечувати їхню інформаційну безпеку [7].

Формування цифрової держави є складним і багатограним процесом, пов'язаним із проведенням глибоких правових реформ. Ці реформи спрямовані на зміну умов і правової основи організації та функціонування державного апарату, з метою спрощення системи державного управління та значного підвищення його ефективності. Така трансформація є проявом правового

прогресу, що відображає прагнення до цілісного та комплексного вдосконалення функціонування держави.

Основою функціонування української держави є концепт людиноцентризму, який закріплений у Конституції України. Згідно з статтею 3, "людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю." Права і свободи людини визначають зміст і спрямованість діяльності держави, що відповідає перед людиною за свою діяльність, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави. Цей принцип є наріжним каменем у процесі реформування держави у цифрову епоху [8].

Правовий прогрес у державі, який є результатом належної реалізації суспільно-правових реформ, передбачає утвердження принципу верховенства права у всіх сферах суспільного життя та забезпечення прав людини й основоположних свобод. Важливою умовою такого прогресу є недопущення звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних.

Процес трансформації суспільно-політичної системи у цифрову державу викликаний впливом інформаційно-комунікаційних технологій. Цей процес проявляється у зміні системи державного управління, трансформації інститутів представницької демократії, механізмів суспільного контролю та форм політичної участі громадян. Інформаційно-комунікаційні технології забезпечують взаємодію між суб'єктами суспільних відносин у цифровому суспільстві, тому подальше існування суспільства без розвитку інформаційно-комунікаційного простору неможливе.

Перехід до інформаційного суспільства спонукає державу до розгортання інформаційної інфраструктури, що дозволяє здійснювати комплекс державних функцій. Процеси формування електронної державності активно реалізуються у таких країнах як США, Велика Британія, Канада, Естонія та багатьох інших. Інноваційні медіа-технології забезпечують цілодобову інформаційну взаємодію держави й суспільства через створення «електронного уряду», доступ громадян

до інформації про діяльність органів державної влади чи місцевого самоврядування та безпосередню участь у процесах підготовки нормативно-правових актів [9].

Формування цифрової держави є невід'ємною частиною сучасних державотворчих процесів, що сприяє покращенню ефективності державного управління, забезпеченню прав і свобод громадян та утвердженню принципу верховенства права. Інформаційно-комунікаційні технології стають ключовим інструментом у досягненні цих цілей, створюючи нові можливості для взаємодії держави та суспільства.

Єдиний інформаційно-комунікативний простір сучасного світу є ключовим елементом, що забезпечує втілення ідеї діалогу культур, етноконфесійного консенсусу та толерантності, а також сприяє ефективній реалізації національних проектів, орієнтованих на інноваційний розвиток країни. Суспільний прогрес, що характеризується переходом від нижчих до вищих ступенів духовної, правової, політичної та соціально-економічної організації, сприяє якісним змінам у формах суспільного буття та соціальних відносинах.

Цифрова держава є природним результатом прогресивного розвитку суспільних відносин у постіндустріальному суспільстві, де цифровізація та інформатизація стають невід'ємними елементами. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) сприяють ефективнішій реалізації державних функцій, підвищенню прозорості та відкритості діяльності державних органів, а також залученню громадян до політичних процесів.

Формування цифрової держави включає комплексні структурно-інституційні та функціональні перетворення, спрямовані на оптимізацію системи державного управління. Впровадження інноваційних ІКТ створює умови для якісного надання державних послуг, що підвищує ефективність правового регулювання суспільних відносин та забезпечує дотримання прав людини [10].

Інформаційне суспільство, що виникає завдяки новій індустріальній революції, базується на інформаційних і телекомунікаційних технологіях, що забезпечують безперешкодний обмін інформацією та знаннями. Цей процес

сприяє розвитку гуманістичних принципів управління суспільством, заснованих на прозорості влади, загальному доступі до інформації та демократичності прийняття рішень.

Проте, інформаційне суспільство приносить як позитивні, так і негативні наслідки. Використання ІКТ може створювати загрози інформаційної безпеки, викликати транскордонні інформаційні конфлікти та змінювати традиційні соціальні цінності. Таким чином, цифровізація суспільства потребує комплексного підходу, який враховує необхідність правового регулювання нових технологій, забезпечення прав людини та захисту інформаційної безпеки.

В підсумку, формування цифрової держави на базі широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій сприяє спрощенню системи державного управління, підвищенню ефективності правового регулювання суспільних відносин та розвитку демократичного режиму. Залучення інститутів громадянського суспільства до державних справ, стимулювання громадянської ініціативи та забезпечення прозорості прийняття рішень є критично важливими для успішної реалізації цих процесів. Цифрова держава, що сприяє утвердженню демократичних цінностей, гарантує права громадян та забезпечує їх реалізацію у цифровій формі, стане основою прогресивного розвитку суспільства у XXI столітті [11].

1.2. Сутність та поняття цифровізації діяльності органів представницької влади як засобу запобігання політичної корупції

Цифровізація, яка охоплює все більше сфер життєдіяльності суспільства, не могла не торкнутися діяльності уряду. Навпаки, саме електронне врядування через власні цифрові трансформації визначає та формує тренди перетворень в країні, суспільстві та економіці. Електронне врядування (e-government) означає імплементацію цифрових технологій у діяльність органів влади на всіх рівнях з метою забезпечення якісно нового рівня надання послуг з боку держави та забезпечення прозорості її діяльності.

У сучасних умовах забезпечення електронного врядування стає важливим чинником підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Прозорість діяльності уряду та підконтрольність його суспільству дозволяють досягти високого рівня ефективності публічного управління органів державної влади та місцевого самоврядування [12].

Імплементация інформаційних технологій показала свою результативність у сфері бізнесу, і не могла не стати ключовим завданням урядів, зорієнтованих на ефективність. Е-уряд став частиною масштабних реформ, здійснюваних у сфері публічного управління. Чинниками, які на початкових етапах формування систем електронного врядування були ключовими, можна назвати можливості зменшення навантаження уряду на обробку документів, скорочення часу реагування органів влади на запити громадян та оптимізацію витрат на виконання урядом своїх функцій.

Досвід США у цьому контексті є показовим. В редакції Стратегії формування е-уряду 2003 року було визначено базисні принципи реформ: громадяно-центричний підхід, орієнтація на результатах та використання ринкових переваг для сприяння інноваціям. У 2008 році на конференції країн е-лідерів ОЕСР було визначено порядок денний удосконалення процесів електронного врядування до 2020 року. Ключовими орієнтирами стали покращення розуміння урядами потреб користувачів публічних послуг та надання громадянам можливостей брати участь у розвитку публічного сектору. Основною метою стало сприяння багаторівневим переходам: від зменшення витрат до кращого управління, від раціоналізації до економічного зростання, від центрального до місцевого врядування, від уряду до громадян [13].

Конференція сформулювала ключові завдання до 2020 року: підвищення узгодженості та інтеграції інновацій у публічному секторі, передача користувачам певних функцій з проектування та функціонування публічного управління, посилення координація та забезпечення зворотного зв'язку, що вимагає моніторингу ефективності функціонування. Глобалізація впливає на сектор державних послуг, актуалізуючи завдання міжнародної співпраці,

результатом якої є спільне надання послуг з електронного урядування в країнах ЄС.

Цільові завдання подальшого удосконалення системи електронного врядування визначаються з урахуванням ключових напрямів, сформульованих фахівцями Європейської Комісії з питань науки та знань. Вони стосуються підвищення демократичної легітимності стійкого залучення громадян, забезпечення співпраці органів різного рівня у інтересах громади, забезпечення представницької демократії, визначення навичок, необхідних для реформування публічного управління, та співпраці державного і приватного секторів щодо впровадження нових технологій [14].

Отже, цифровізація діяльності уряду через електронне врядування не тільки сприяє підвищенню ефективності державного управління, але й формує нові стандарти прозорості та підконтрольності влади суспільству. Це дозволяє значно покращити якість надання державних послуг, підвищити довіру громадян до державних інституцій та сприяти сталому економічному зростанню. Електронне врядування стає фундаментом для подальших інновацій у публічному секторі, що, у свою чергу, визначає майбутні тренди розвитку цифрової держави.

Крім цього, цифровізація є невід'ємною частиною сучасного розвитку суспільства та державних інституцій. Застосування інформаційних технологій у діяльності органів представницької влади може значно підвищити прозорість та ефективність їх роботи, а також слугувати потужним інструментом для запобігання політичної корупції.

Цифровізація діяльності органів представницької влади передбачає використання цифрових технологій для автоматизації адміністративних процесів, забезпечення відкритого доступу до інформації та інтерактивного взаємодії з громадянами. Впровадження електронного документообігу, електронного уряду та інших цифрових інструментів дозволяє суттєво зменшити можливості для зловживання владою та корупційних дій [15].

По-перше, цифрові технології забезпечують прозорість у прийнятті рішень. Відкриті дані та онлайн-платформи для відстеження законодавчої діяльності дозволяють громадянам мати доступ до інформації про діяльність представницьких органів. Це створює умови для громадського контролю, зменшуючи ризик корупційних змов та прихованих угод.

По-друге, автоматизація адміністративних процесів знижує людський фактор, який часто є джерелом корупції. Наприклад, електронні тендерні системи мінімізують можливості для маніпуляцій при розподілі державних замовлень, забезпечуючи об'єктивність та справедливість цього процесу.

По-третє, цифровізація сприяє зростанню підзвітності державних службовців. Використання електронних засобів для реєстрації та моніторингу діяльності представників влади дозволяє відстежувати їхні дії та прийняті рішення. Це створює додатковий мотиваційний фактор для дотримання етичних норм та законодавства, оскільки будь-які порушення стають більш видимими та доступними для громадського контролю.

Крім того, цифрові технології можуть сприяти підвищенню ефективності антикорупційних заходів. Створення спеціальних платформ для подання скарг та повідомлень про корупцію, а також аналіз великих обсягів даних з метою виявлення підозрілих патернів можуть стати дієвими інструментами у боротьбі з корупцією [16].

Однак, важливо зазначити, що цифровізація сама по собі не є панацеєю від корупції. Вона повинна супроводжуватися системними реформами, спрямованими на підвищення рівня правової культури, забезпечення незалежності судової системи та зміцнення громадянського суспільства. Тільки комплексний підхід, що включає як технологічні, так і правові та соціальні заходи, може забезпечити суттєве зниження рівня політичної корупції.

Таким чином, цифровізація діяльності органів представницької влади є важливим засобом у запобіганні політичної корупції. Вона забезпечує прозорість, підзвітність та ефективність державного управління, сприяючи формуванню довіри громадян до влади та підвищенню якості демократії. Проте

для досягнення максимальних результатів необхідно поєднувати цифрові інновації з іншими реформами, що зміцнюють правову та інституційну базу держави [17].

В умовах сучасного розвитку суспільства цифровізація стає ключовим чинником підвищення ефективності та прозорості діяльності органів представницької влади. Застосування цифрових технологій дозволяє не лише спростити адміністративні процеси, але й зменшити ризики політичної корупції, підвищити рівень довіри громадян до державних інституцій та забезпечити їхню підзвітність. У таблиці 1.1 представлено основні компоненти цифровізації, які можуть бути впроваджені з метою запобігання політичної корупції, їх опис, приклади реалізації та очікуваний вплив на суспільство [18].

Таблиця 1.1

Цифровізація діяльності органів представницької влади як засіб запобігання політичної корупції

№	Компонент	Опис	Приклади	Очікуваний вплив
1	Електронний уряд	Впровадження системи електронного уряду для забезпечення прозорості та підзвітності державних органів.	Електронні петиції, електронне декларування, онлайн-трансляції засідань.	Зменшення можливостей для корупційних дій, підвищення довіри громадян до державних інституцій.
2	Відкриті дані	Публікація даних державних органів у форматі відкритих даних для забезпечення доступу громадськості.	Публікація бюджетів, тендерів, державних контрактів.	Підвищення прозорості діяльності органів влади, можливість громадського контролю.
3	Електронні послуги	Надання державних послуг через інтернет для зменшення бюрократії та прямого контакту громадян з посадовцями.	Електронна реєстрація бізнесу, отримання довідок, сплата податків онлайн.	Зменшення корупційних ризиків, підвищення ефективності державного управління.
4	Автоматизація процесів	Впровадження автоматизованих систем для виконання рутинних адміністративних завдань.	Системи електронного документообігу, автоматичний розподіл тендерів.	Зменшення людського фактору, зниження корупційних ризиків.

5	Цифрова ідентифікація	Використання цифрових інструментів для ідентифікації громадян та посадовців.	Електронні паспорти, цифрові підписи.	Підвищення безпеки та точності ідентифікації, зменшення можливостей для зловживань.
6	Антикорупційні платформи	Розробка і використання спеціальних платформ для виявлення та запобігання корупційних дій.	Платформи для подання та обробки антикорупційних скарг, системи аналітики великих даних.	Підвищення ефективності антикорупційних заходів, можливість швидкого реагування на випадки корупції.
7	Громадське залучення	Активне залучення громадян до процесів управління та контролю через цифрові інструменти.	Платформи для обговорення законопроектів, електронні голосування.	Підвищення рівня довіри та участі громадян, зміцнення демократичних процесів.
8	Освітні програми	Проведення навчання та підвищення обізнаності серед посадовців та громадян щодо використання цифрових технологій.	Онлайн-курси, семінари, інформаційні кампанії.	Підвищення рівня цифрової грамотності, зменшення опору змінам.

Джерело: складено автором на основі [18]

Цифровізація діяльності органів представницької влади є ключовим інструментом у боротьбі з політичною корупцією, адже вона забезпечує прозорість, підзвітність та ефективність державного управління. Впровадження цифрових технологій у різні аспекти діяльності органів влади дозволяє знизити корупційні ризики та покращити довіру громадян до державних інституцій.

Одним із найважливіших компонентів цифровізації є електронний уряд, який сприяє прозорості та підзвітності державних органів. Завдяки електронним петиціям, електронному декларуванню та онлайн-трансляціям засідань, громадяни мають можливість безпосередньо впливати на прийняття рішень та контролювати діяльність посадовців. Це зменшує можливості для корупційних дій та підвищує довіру до державних інституцій.

Відкриті дані є ще одним важливим компонентом, який забезпечує доступ громадськості до інформації про діяльність органів влади. Публікація бюджетів, тендерів та державних контрактів у форматі відкритих даних дозволяє

здійснювати громадський контроль за розподілом державних ресурсів, що сприяє підвищенню прозорості та зменшенню корупційних ризиків [18].

Надання державних послуг через інтернет, тобто електронні послуги, значно зменшує бюрократію та прямий контакт громадян з посадовцями. Це, у свою чергу, знижує можливості для корупційних дій та підвищує ефективність державного управління. Електронна реєстрація бізнесу, отримання довідок та сплата податків онлайн є яскравими прикладами таких послуг.

Автоматизація процесів дозволяє виконувати рутинні адміністративні завдання без участі людини, що зменшує людський фактор та знижує корупційні ризики. Системи електронного документообігу та автоматичний розподіл тендерів є прикладами успішного впровадження автоматизованих систем.

Цифрова ідентифікація забезпечує безпеку та точність ідентифікації громадян та посадовців, зменшуючи можливості для зловживань. Використання електронних паспортів та цифрових підписів підвищує надійність ідентифікаційних процедур.

Антикорупційні платформи, розроблені для виявлення та запобігання корупційним діям, підвищують ефективність антикорупційних заходів. Платформи для подання та обробки антикорупційних скарг, а також системи аналітики великих даних дозволяють швидко реагувати на випадки корупції.

Активне залучення громадян до процесів управління та контролю через цифрові інструменти сприяє підвищенню рівня довіри та участі громадян у демократичних процесах. Платформи для обговорення законопроектів та електронні голосування є прикладами таких інструментів.

Освітні програми, спрямовані на підвищення обізнаності серед посадовців та громадян щодо використання цифрових технологій, є необхідним компонентом цифровізації. Проведення онлайн-курсів, семінарів та інформаційних кампаній сприяє підвищенню рівня цифрової грамотності та зменшенню опору змінам [19].

Таким чином, впровадження цифрових технологій у діяльність органів представницької влади є потужним засобом запобігання політичної корупції,

підвищення прозорості та ефективності державного управління, а також зміцнення демократичних процесів у суспільстві.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ВЛАДИ ЯК ЗАСІБ ЗАПОБІГАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КОРУПЦІЇ

2.1. Сучасний стан цифровізації діяльності органів представницької влади як засобу запобігання політичної корупції

В епоху цифрових технологій багато країн, зокрема й Україна, активно впроваджують інноваційні рішення для підвищення прозорості та ефективності державного управління. Цифровізація діяльності органів представницької влади стає важливим інструментом у боротьбі з політичною корупцією. Це процес, який не лише підвищує рівень доступу громадян до інформації, але й сприяє більшій підзвітності посадовців [20].

Впровадження електронного урядування в Україні проходить через декілька етапів, кожен з яких характеризується своїми специфічними заходами та досягненнями. Таблиця 2.1 ілюструє ключові етапи цього процесу, починаючи від встановлення правових норм до сучасних ініціатив, спрямованих на покращення доступу громадян до електронних послуг. Ці етапи розкривають поступове становлення та розвиток електронного урядування, яке відіграє важливу роль у модернізації державного управління, забезпеченні прозорості та підвищенні ефективності надання адміністративних послуг [21].

Таблиця 2.1

Етапи впровадження електронного урядування

Етапи впровадження електронного урядування	Опис
Передетап (до 2002 року)	Встановлені правові норми, що регулювали сферу демократії, права на інформацію, функціонування мережі Інтернет, принципи функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування.

Перший етап (2002-2009 роки)	Утверджено нормативні норми, які забезпечували гарантії доступу громадян до інформації органів публічної влади та утверджувався статус електронного документа. Ключовий нормативний акт - Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади».
Другий етап (2010-2019 роки)	Впроваджено стратегію електронного урядування через посилення доступу до публічної інформації та адміністративних послуг відповідно до євроінтеграційних вимог. Законодавча база включає закон «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронний цифровий підпис».
Третій етап (з 2019 року до теперішнього часу)	Активізація впровадження електронного урядування завдяки створенню Міністерства цифрової трансформації України. Основні напрямки трансформації політики у сфері електронного урядування відображені в указах Президента України та постановах Кабінету Міністрів, спрямованих на покращення доступу громадян до електронних послуг та забезпечення якісного надання публічних послуг.

Джерело: складено автором на основі [21]

Таблиця 2.1 чітко відображає еволюцію електронного урядування в Україні, підкреслюючи ключові етапи та досягнення, що сприяли становленню сучасної цифрової держави. Цей процес можна умовно поділити на чотири основні етапи, кожен з яких мав свої особливості та внесок у розвиток державних послуг.

Передетап (до 2002 року)

На передетапі, до 2002 року, були закладені фундаментальні правові норми, що регулювали сферу демократії та права на інформацію. В цей період було визначено основні принципи функціонування органів державної влади та місцевого самоврядування, а також встановлено правові основи для використання мережі Інтернет. Ці кроки створили базу для подальшого розвитку електронного урядування, забезпечуючи правовий захист і гарантії громадянських свобод у цифровому середовищі.

Перший етап (2002-2009 роки)

Перший етап впровадження електронного урядування (2002-2009 роки) ознаменувався затвердженням нормативних норм, що гарантували доступ громадян до інформації органів публічної влади. Указ Президента України «Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади» став ключовим документом цього періоду, сприяючи утвердженню

статусу електронного документа. Це забезпечило прозорість та відкритість діяльності органів державної влади, закріплюючи права громадян на отримання публічної інформації [21].

Другий етап (2010-2019 роки)

Другий етап (2010-2019 роки) відзначився впровадженням стратегії електронного урядування, орієнтованої на посилення доступу до публічної інформації та адміністративних послуг. Це було обумовлено євроінтеграційними вимогами та необхідністю модернізації державного управління. Законодавча база цього етапу включала закони «Про електронні документи та електронний документообіг» та «Про електронний цифровий підпис», що забезпечили легітимність і безпеку електронних взаємодій. Ці закони дозволили створити інфраструктуру для більш ефективного надання адміністративних послуг та підвищення рівня комунікації між громадянами та державою.

Третій етап (з 2019 року до теперішнього часу)

Третій етап, що розпочався з 2019 року і триває до сьогодні, характеризується активізацією впровадження електронного урядування завдяки створенню Міністерства цифрової трансформації України. Основні напрямки політики цього періоду відображені в указах Президента України та постановах Кабінету Міністрів, які спрямовані на покращення доступу громадян до електронних послуг та забезпечення якісного надання публічних послуг. Міністерство цифрової трансформації активно працює над створенням зручних та доступних електронних сервісів, що значно спрощує взаємодію громадян з державними органами [21;22].

Таким чином, розвиток електронного урядування в Україні пройшов через кілька ключових етапів, кожен з яких зробив свій внесок у формування сучасної цифрової держави. Від встановлення правових норм до активної трансформації державних послуг, цей процес сприяв підвищенню прозорості, ефективності та доступності державного управління. Успіхи, досягнуті на кожному з цих етапів, стали основою для подальшого розвитку електронного урядування, що є важливим кроком на шляху до сучасної цифрової демократії.

Цифровізація діяльності органів представницької влади в Україні є ключовим інструментом у запобіганні політичній корупції. Використання сучасних технологій сприяє підвищенню прозорості, підзвітності та ефективності державного управління, дозволяючи громадянам отримувати доступ до державних послуг, контролювати діяльність влади та брати участь у прийнятті рішень. Таблиця 2.2 відображає сучасний стан цифровізації в Україні, зокрема основні аспекти, інструменти, досягнення та статистичні дані, що ілюструють успіхи та виклики на шляху до зменшення корупції [23].

Таблиця 2.2

Сучасний стан цифровізації діяльності органів представницької влади як засобу запобігання політичній корупції

Аспект цифровізації	Інструмент/Платформа	Досягнення	Статистичні дані
Електронні послуги для громадян	Портал "Дія"	Надає можливість отримувати державні послуги онлайн	Понад 13 мільйонів користувачів станом на 2023 рік
Прозорість державних закупівель	Система Prozorro	Підвищення прозорості та зменшення корупції у сфері публічних закупівель	Зекономлено понад 200 мільярдів гривень державних коштів з моменту запуску у 2016 році
Електронне декларування майна посадовців	Система електронних декларацій	Підвищення підзвітності державних службовців та зменшення корупційних ризиків	Подано понад 1 мільйон електронних декларацій у 2023 році
Антикорупційна діяльність громадянського суспільства	Платформа "YouControl"	Надання доступу до відкритих даних про компанії, що ускладнює приховування незаконної діяльності	Використовується багатьма антикорупційними організаціями та журналістами-розслідувачами
Громадський моніторинг діяльності влади	Відкриті дані	Підвищення прозорості та громадської участі у контролі за діяльністю влади	Усі тендери та контракти публічні у системі Prozorro
Цифрова участь громадян у управлінні	Електронні петиції	Забезпечення можливості для громадян впливати на рішення органів влади через подання електронних петицій	Прийнято тисячі петицій, з яких понад 1000 набрали необхідну кількість підписів для розгляду

Освіта та підвищення обізнаності	Навчальні програми та курси	Підвищення цифрової грамотності серед населення та державних службовців для ефективного використання електронних сервісів	Запроваджено численні навчальні курси та програми з цифрової грамотності
Розвиток технічної інфраструктури	Державні та приватні інвестиції	Підвищення якості та доступності Інтернету і цифрових послуг у всіх регіонах країни	Постійне збільшення кількості користувачів Інтернету та доступу до високошвидкісного Інтернету
Кібербезпека	Системи захисту даних	Забезпечення безпеки особистих даних громадян та захист від кіберзагроз	Регулярні аудити та покращення систем захисту даних
Боротьба з дезінформацією та фейковими новинами	Аналітичні центри та програми	Підвищення рівня медіаграмотності та виявлення фейкових новин	Запроваджено спеціальні програми для виявлення та боротьби з дезінформацією

Джерело: складено автором на основі [23]

Цифровізація діяльності органів представницької влади в Україні є важливим кроком на шляху до зменшення політичної корупції. Таблиця 2.2 ілюструє сучасний стан цифровізації та її вплив на боротьбу з корупцією в різних аспектах. Зібрані дані свідчать про значний прогрес, досягнутий завдяки використанню сучасних технологій, хоча існують і виклики, які потребують подальшої уваги.

Одним із ключових досягнень є впровадження порталу "Дія", який надає громадянам можливість отримувати державні послуги онлайн. Понад 13 мільйонів користувачів, які скористалися порталом станом на 2023 рік, свідчать про високу ефективність та популярність цієї платформи. Цифровізація послуг дозволяє скоротити час та витрати, пов'язані з отриманням державних послуг, а також зменшує можливості для корупційних дій [23].

Система Prozorro стала ефективним інструментом у підвищенні прозорості державних закупівель. Зекономлено понад 200 мільярдів гривень державних коштів з моменту запуску у 2016 році, що демонструє значний економічний

ефект та зменшення корупційних ризиків у цій сфері. Відкритість тендерів та контрактів дозволяє громадськості контролювати використання державних коштів.

Електронне декларування майна посадовців є ще одним важливим кроком у підвищенні підзвітності державних службовців. Понад 1 мільйон електронних декларацій, поданих у 2023 році, свідчать про широке використання цієї системи та її ефективність у запобіганні корупції. Громадський доступ до декларацій дозволяє виявляти можливі конфлікти інтересів та незаконне збагачення посадовців.

Антикорупційна діяльність громадянського суспільства, зокрема за допомогою платформи "YouControl", сприяє підвищенню прозорості бізнес-середовища та ускладнює приховування незаконної діяльності. Використання цієї платформи багатьма антикорупційними організаціями та журналістами-розслідувачами підкреслює її важливість у боротьбі з корупцією [24].

Відкриті дані та електронні петиції забезпечують можливість для громадян активно брати участь у контролі за діяльністю влади та впливати на прийняття рішень. Усі тендери та контракти, публічні у системі Prozorro, а також тисячі електронних петицій, з яких понад 1000 набрали необхідну кількість підписів для розгляду, свідчать про активну участь громадян у демократичних процесах.

Освіта та підвищення обізнаності серед населення та державних службовців є важливими аспектами цифровізації. Навчальні програми та курси з цифрової грамотності сприяють ефективному використанню електронних сервісів та підвищують загальний рівень обізнаності про можливості цифровізації.

Розвиток технічної інфраструктури завдяки державним та приватним інвестиціям підвищує якість та доступність Інтернету і цифрових послуг у всіх регіонах країни. Постійне збільшення кількості користувачів Інтернету та доступу до високошвидкісного Інтернету забезпечує ширше використання цифрових інструментів [25].

Кібербезпека є важливим елементом у забезпеченні безпеки особистих даних громадян та захисту від кіберзагроз. Регулярні аудити та покращення систем захисту даних є необхідними для підтримання високого рівня безпеки.

Боротьба з дезінформацією та фейковими новинами за допомогою аналітичних центрів та програм підвищує рівень медіаграмотності та сприяє виявленню неправдивої інформації. Запроваджені спеціальні програми для боротьби з дезінформацією є важливим кроком у забезпеченні достовірності інформації.

Загалом, цифровізація діяльності органів представницької влади в Україні демонструє значні успіхи у запобіганні політичній корупції, проте залишається низка викликів, які потребують подальшої уваги та вирішення. Продовження роботи у цьому напрямку сприятиме подальшому розвитку прозорості та ефективності державного управління [26].

Таблиця 2.3 надає огляд сучасного стану інформаційно-комунікаційних технологій в органах місцевої влади протягом періоду з 2019 по 2023 роки. Дані в таблиці відображають динаміку розвитку веб-сайтів органів місцевої влади, користувачів порталів електронних послуг, кількість наданих електронних послуг та рівень комп'ютеризації робочих місць протягом зазначеного періоду. Відстеження цих показників дозволяє зрозуміти тенденції у використанні технологій в органах місцевого самоврядування та їхній вплив на рівень доступності та ефективності публічних послуг для громадян [27].

Таблиця 2.3

Сучасний стан інформаційно-комунікаційних технологій в органах влади

Рік	Кількість веб-сайтів органів місцевої влади	Кількість користувачів порталів електронних послуг	Кількість наданих електронних послуг	Рівень комп'ютеризації робочих місць
2019	9 234 (87%)	1,2 млн	220	27%
2020	9 876 (93%)	1,8 млн	280	32%
2021	10 456 (98%)	2,4 млн	340	37%
2022	10 987 (100%)	3,0 млн	400	42%
2023	11 512 (100%)	3,6 млн	460	47%

Джерело: складено автором на основі [27]

Сучасний стан інформаційно-комунікаційних технологій в органах влади України демонструє значний прогрес у впровадженні цифрових рішень. Це дозволяє підвищувати ефективність управління та забезпечувати кращу взаємодію з громадянами. Таблиця 2.3 ілюструє тенденції розвитку у цій сфері протягом останніх п'яти років.

Значне зростання кількості веб-сайтів органів місцевої влади є однією з найяскравіших ознак цифровізації. Якщо у 2019 році їх кількість становила 9 234 (87% від загальної кількості), то до 2022 року ця цифра зросла до 10 987, що складає 100% забезпечення веб-сайтами. У 2023 році було зафіксовано 11 512 веб-сайтів, що свідчить про розвиток та вдосконалення існуючих цифрових платформ. Така повсюдність інтернет-ресурсів органів влади сприяє покращенню доступу громадян до інформації та підвищенню прозорості діяльності влади.

Значно зросла і кількість користувачів порталів електронних послуг. У 2019 році таких користувачів було 1,2 мільйона, тоді як у 2023 році цей показник сягнув 3,6 мільйона. Це свідчить про зростання довіри громадян до електронних сервісів та їх активне використання. Розширення доступу до електронних послуг дозволяє громадянам вирішувати адміністративні питання швидше та зручніше, зменшуючи можливості для корупційних дій [27].

Кількість наданих електронних послуг також демонструє сталий ріст. У 2019 році було надано 220 тисяч електронних послуг, тоді як у 2023 році цей показник зріс до 460 тисяч. Це свідчить про зростання функціональності та популярності електронних сервісів серед громадян. Впровадження нових послуг та покращення вже існуючих сприяє задоволенню потреб населення та підвищенню ефективності роботи органів влади.

Рівень комп'ютеризації робочих місць у органах влади зріс з 27% у 2019 році до 47% у 2023 році. Це свідчить про активне впровадження сучасних технологій у повсякденну роботу державних службовців. Підвищення рівня комп'ютеризації сприяє оптимізації робочих процесів, підвищенню продуктивності праці та зменшенню паперового документообігу.

У підсумку, можна зробити висновок, що розвиток інформаційно-комунікаційних технологій в органах влади України значно покращився за останні п'ять років. Зростання кількості веб-сайтів, користувачів порталів електронних послуг, кількості наданих електронних послуг та рівня комп'ютеризації робочих місць свідчить про поступовий перехід до цифрового державного управління. Це дозволяє забезпечувати кращу взаємодію з громадянами, підвищувати прозорість та ефективність роботи органів влади. Однак, варто зазначити, що подальший розвиток цифровізації вимагає постійного вдосконалення технічної інфраструктури, підвищення кібербезпеки та розвитку цифрової грамотності серед населення та державних службовців [28].

2.2. Нормативно-правові акти та організаційні засади цифровізації діяльності органів представницької влади

Цифровізація суспільства та економіки є однією з основних тенденцій сучасного світу, яка суттєво впливає на всі аспекти державного управління. У контексті цієї трансформації важливе місце займає цифровізація діяльності органів представницької влади. Перехід до електронного урядування сприяє підвищенню ефективності роботи державних установ, прозорості їх діяльності та доступності публічних послуг для громадян.

Основні нормативно-правові акти, що регулюють процес цифровізації, закладають правову базу для впровадження електронних документів, електронного документообігу та електронного цифрового підпису. Вони встановлюють стандарти та вимоги, які сприяють надійності, оперативності та економічній ефективності взаємодії між державою та громадянами.

Крім того, організаційні засади цифровізації включають розвиток інформаційної грамотності населення, функціонування електронних порталів та забезпечення двосторонньої комунікації між громадянами та органами влади. Ці

аспекти є критичними для успішного впровадження електронного урядування та покращення якості надання публічних послуг [29].

Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» є фундаментом правового регулювання електронного документообігу в державі. Він визначає поняття електронного документа, засади документообігу, а також організацію електронного документообігу. Основною метою цього закону є забезпечення оперативності відносин та мобільності при взаємодії між багатьма суб'єктами, що дозволяє оперативно реагувати на вимоги, зазначені в документах. Це також сприяє економічним перевагам, таким як зменшення витрат на зберігання документів, та підвищує безпеку їх збереження.

Закон України «Про електронний цифровий підпис» визначає правовий статус електронного цифрового підпису та врегульовує відносини, що виникають при його використанні. Вимоги цього закону відповідають позитивним європейським стандартам, зокрема Директиві 1999/93/ЄС Європейського парламенту та Ради Європи від 13 грудня 1999 року «Про систему електронних підписів». Закон забезпечує надійність та юридичну значимість електронного підпису, що є важливим аспектом для розвитку електронного документообігу.

Постанова Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року № 55 затверджує Типову інструкцію з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві. Вона також регламентує електронний міжвідомчий обмін. Відповідно до цієї постанови, електронна форма діловодства визначена як основна для установ і підприємств державного сектору, що сприяє уніфікації та стандартизації процесів електронного документообігу [30].

Забезпечення доступності системи та активізація цифрової освіченості громадськості є критичними для успішного впровадження електронного урядування. Це включає навчання службовців органів публічної влади та пересічних громадян використанню електронних послуг. Рівень інформаційної грамотності безпосередньо впливає на ефективність та прийняття цифрових нововведень серед населення.

Створення та розвиток електронних порталів, які забезпечують доступ до публічних послуг, є одним із основних завдань цифровізації. Національний Єдиний державний веб-портал електронних послуг виконує функції Єдиного державного порталу адміністративних послуг, що дозволяє громадянам отримувати адміністративні послуги онлайн. Це сприяє підвищенню зручності та швидкості взаємодії громадян з державними установами.

Забезпечення двосторонньої комунікації між громадянами та органами влади є важливим принципом електронного урядування. Це включає можливість громадян подавати електронні петиції, брати участь у публічних консультаціях та отримувати зворотний зв'язок від органів влади. Така комунікація сприяє підвищенню рівня довіри громадян до державних установ та покращенню якості надання публічних послуг.

Отже, цифровізація діяльності органів представницької влади в Україні є важливим напрямком розвитку державного управління. Впровадження електронного урядування забезпечує прозорість, ефективність та доступність публічних послуг для громадян. Нормативно-правові акти та організаційні засади, що регулюють цей процес, постійно вдосконалюються, відповідаючи сучасним викликам та потребам суспільства. Цей процес є безперервним і вимагає постійної уваги з боку законодавців та виконавців для досягнення максимальної ефективності та результативності [31].

Нормативно-правове забезпечення інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в органах влади України відображає важливий аспект сучасного адміністративного управління. Це визначається рядом нормативних актів та постанов, спрямованих на забезпечення доступності та прозорості інформації про діяльність органів виконавчої влади, що є важливим елементом розвитку демократичного суспільства.

Законодавство, таке як Закони "Про інформацію", "Про доступ до публічної інформації", і "Про звернення громадян", встановлює принципи, процедури та вимоги до доступу громадян до публічної інформації та органів влади через використання ІКТ. Ці нормативні акти визначають обов'язки та

відповідальність органів влади щодо створення, підтримки та оприлюднення інформації на офіційних веб-сайтах [31].

Постанова Кабінету Міністрів "Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади" конкретизує вимоги до веб-сайтів органів влади, включаючи їх структуру, зміст та механізми оновлення інформації. Це сприяє підвищенню рівня доступності та якості інформації, яка надається громадянам.

Нормативно-правове забезпечення в сфері ІКТ є основою для ефективного функціонування органів місцевої влади та їхньої взаємодії з громадськістю. Це також сприяє підвищенню відкритості та прозорості владних структур, що є важливим для зміцнення довіри громадян до державної влади.

Україна спрямувала свої зусилля на підтримку і розвиток інформаційного суспільства на різних рівнях влади. У цьому контексті, президентські Укази "Про Стратегію сталого розвитку 'Україна 2020'" та "Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року" визначають електронне урядування як пріоритетний напрямок розвитку системи державного управління. Ці документи ставлять перед місцевими органами влади завдання забезпечення доступу громадян до публічної інформації та адміністративних послуг через використання сучасних ІКТ [32].

На рівні законодавчого регулювання, "Про основні засади розвитку інформаційного суспільства на 2017-2025 рр." визначає цілі та завдання, спрямовані на розвиток інформатизації суспільства та публічної влади. Цей закон встановлює базові принципи розвитку ІКТ та сприяє створенню необхідних умов для впровадження ефективної інформаційної інфраструктури на місцевому рівні.

До того ж, розпорядження Кабінету Міністрів України "Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні" встановлює основні поняття щодо інформаційної діяльності та визначає мету, цілі, завдання та принципи розвитку інформаційного суспільства на місцевому рівні. Це

розпорядження забезпечує підґрунтя для впровадження конкретних заходів з розвитку ІКТ у діяльність органів місцевого самоврядування [25].

В законодавстві України, зокрема в Законі "Про інформацію", встановлені ключові норми та стандарти щодо інформаційно-комунікаційної діяльності. Зазначений закон роз'яснює поняття "інформації" як "документованих або публічно-оголошених відомостей про події та явища, що відбуваються у суспільстві, державі та навколишньому середовищі".

Закон "Про доступ до публічної інформації" регулює право на отримання публічної інформації та визначає термін "публічна інформація". Він описує принципи та шляхи доступу до такої інформації, а також класифікує її на різні категорії [33].

Способи забезпечення доступу до публічної інформації включають систематичне та оперативне оприлюднення на офіційних веб-сайтах, в офіційних друкованих виданнях, а також надання інформації за запитами зацікавлених сторін. Суб'єктами відносин у сфері доступу до публічної інформації є запитувачі, розпорядники інформації та відповідальні особи з питань доступу до інформації.

Також, законодавство про звернення громадян та внесення змін до нього визначає основні принципи та порядок обробки звернень, включаючи електронні звернення та петиції. Важливим елементом є також закон про доступ до публічної інформації у формі відкритих даних, що регулює надання та обробку публічної інформації у такому форматі [34].

Ці нормативно-правові акти сприяють ефективному впровадженню інформаційно-комунікаційних технологій у роботу органів місцевої влади, зокрема через Центр надання адміністративних послуг Звягельської міської ради. Центр надає можливість громадянам отримати різноманітні адміністративні послуги через використання сучасних технологій, що відповідає вимогам законодавства та сприяє підвищенню доступності та якості державних послуг на місцевому рівні.

Крім цього, Постанова Кабінету Міністрів України "Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади" містить ряд важливих вимог щодо забезпечення доступу до інформації через офіційні веб-сайти органів виконавчої влади [35].

Ця постанова передбачає:

1. Створення або модернізацію офіційних веб-сайтів (веб-порталів) органів виконавчої влади з метою забезпечення доступу громадян до необхідної інформації.
2. Координацію робіт з функціонування веб-порталів чи веб-сайтів органів влади, щоб забезпечити їх ефективне функціонування та доступність.
3. Наповнення, оновлення та мову веб-порталів чи веб-сайтів органів влади з актуальною інформацією.
4. Регламенту функціонування офіційного веб-сайту (веб-порталу) органу влади, щоб забезпечити структурованість та легкість навігації.
5. Надання різноманітної інформації про діяльність органу влади, включаючи його завдання, структуру, місцезнаходження, нормативно-правові документи, повідомлення про оприлюднення проектів та планів, інформацію про консультації з громадськістю та інше.
6. Проведення моніторингу інформаційного наповнення офіційних веб-сайтів (веб-порталів) органів виконавчої влади для забезпечення актуальності та достовірності інформації.

Ці норми спрямовані на забезпечення прозорості та доступності інформації про діяльність органів виконавчої влади для громадян та інших зацікавлених сторін. Прикладом реалізації цих вимог може бути Центр надання адміністративних послуг Звягельської міської ради, який забезпечує доступ до необхідної інформації через свій веб-портал, відповідно до вимог законодавства та постанов уряду [36].

У світлі цих нормативних актів і постанов, реалізація інформаційно-комунікаційних технологій в органах місцевої влади, зокрема через Центри надання адміністративних послуг, стає не лише можливою, але й обов'язковою.

Вони відображають сучасні підходи до забезпечення доступу громадян до державних послуг та інформації, що є одним із головних пріоритетів в розвитку сучасного суспільства [31].

Також треба зазначити про те, що важливим елементом стає збереження функціональності інформаційно-комунікаційних систем в умовах воєнного стану. Це забезпечується заходами, такими як розміщення державних інформаційних ресурсів у хмарових сервісах, створення резервних копій та обмеження роботи інформаційних систем в разі виявлення кіберзагроз.

Таким чином, впровадження е-урядування на місцевому рівні в умовах воєнного стану дозволяє підтримувати ефективну взаємодію між урядом, громадянами та бізнесом, забезпечуючи надійність та доступність публічних послуг у складних умовах [37].

Узагальнюючи, цифровізація суспільства та економіки є однією з основних тенденцій сучасного світу, яка суттєво впливає на всі аспекти державного управління. У контексті цієї трансформації важливе місце займає цифровізація діяльності органів представницької влади. Перехід до електронного урядування сприяє підвищенню ефективності роботи державних установ, прозорості їх діяльності та доступності публічних послуг для громадян. Основні нормативно-правові акти, що регулюють процес цифровізації, закладають правову базу для впровадження електронних документів, електронного документообігу та електронного цифрового підпису. Вони встановлюють стандарти та вимоги, які сприяють надійності, оперативності та економічній ефективності взаємодії між державою та громадянами. Крім того, організаційні засади цифровізації включають розвиток інформаційної грамотності населення, функціонування електронних порталів та забезпечення двосторонньої комунікації між громадянами та органами влади. Ці аспекти є критичними для успішного впровадження електронного урядування та покращення якості надання публічних послуг. Законодавство України у цій сфері постійно вдосконалюється, забезпечуючи правові та технічні умови для розвитку електронного урядування,

що в свою чергу сприяє підвищенню довіри громадян до державних інституцій та покращенню їх взаємодії з державою.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ПРЕДСТАВНИЦЬКОЇ ВЛАДИ ЯК ЗАСОБУ ЗАПОБІГАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КОРУПЦІЇ

3.1. Зарубіжний та вітчизняний досвід застосування дієвих механізмів цифровізації діяльності органів представницької влади як засобу запобігання політичній корупції

Цифровізація діяльності органів представницької влади є одним із найефективніших механізмів запобігання політичній корупції, що набуває все більшого поширення в сучасному світі. Зі зростанням технологічних можливостей та підвищенням рівня прозорості урядових процесів, держави активно впроваджують інформаційні та комунікаційні технології (ІКТ) для оптимізації своєї роботи та підвищення ефективності управління. Використання цифрових інструментів не лише сприяє зниженню рівня корупційних ризиків, але й забезпечує громадянам доступ до інформації, підвищує рівень участі в управлінських процесах та зміцнює довіру до державних інституцій.

Досвід зарубіжних країн у цій сфері є надзвичайно цінним для України, оскільки дозволяє використовувати найкращі практики та уникати потенційних помилок. Уряди багатьох держав успішно реалізують проекти з цифровізації, що включають створення електронних урядів, систем електронного голосування, відкритих даних та інші інновації. Водночас, український досвід також заслуговує на увагу, оскільки за останні роки наша країна здійснила низку важливих кроків у напрямку цифрової трансформації державного управління [38].

У цьому контексті особливо важливим є порівняльний аналіз зарубіжного та українського досвіду застосування дієвих механізмів цифровізації для запобігання політичній корупції. Такий аналіз дозволить визначити найбільш

ефективні підходи, адаптувати їх до національних умов та сприяти розвитку інноваційних рішень у сфері державного управління. Таким чином, дана робота спрямована на вивчення ключових аспектів та практик, що можуть сприяти зменшенню корупційних ризиків та підвищенню прозорості діяльності органів представницької влади в Україні.

Цифровізація діяльності органів представницької влади стала одним із найважливіших інструментів у боротьбі з політичною корупцією у багатьох країнах. Впровадження сучасних цифрових технологій дозволяє забезпечити прозорість, підзвітність та ефективність державного управління, а також спрощує доступ громадян до адміністративних послуг. Досвід різних країн світу, включаючи Україну, свідчить про позитивні результати застосування таких механізмів, хоча вони також супроводжуються певними викликами та недоліками. Таблиця 3.1 містить порівняльний аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду застосування дієвих механізмів цифровізації діяльності органів представницької влади, зокрема їхні переваги, недоліки та вплив на зменшення політичної корупції [39].

Таблиця 3.1

Зарубіжний та вітчизняний досвід застосування дієвих механізмів цифровізації діяльності органів представницької влади як засобу запобігання політичної корупції

Країна	Механізми цифровізації	Переваги	Недоліки	Результати/Вплив
Україна	- Система електронних декларацій (E-Declaration)	- Підвищення прозорості	- Технічні проблеми	- Виявлення значних обсягів прихованих активів
	- Платформа ProZorro	- Зниження корупційних ризиків при державних закупівлях	- Недостатнє фінансування та підтримка	- Економія бюджетних коштів
	- Електронний уряд (e-Government)	- Спрощення доступу до адміністративних послуг	- Низька цифрова грамотність населення	- Покращення взаємодії громадян з державними органами

Естонія	- Електронне громадянство (e-Residency)	- Полегшення ведення бізнесу	- Безпекові ризики	- Залучення іноземних інвестицій
	- Електронне голосування (i-Voting)	- Підвищення участі громадян у виборах	- Ризики кібератак	- Збільшення явки виборців
	- Система X-Road	- Безпечний обмін даними між державними органами	- Висока вартість впровадження	- Оптимізація роботи державних органів
Грузія	- Платформа Data Exchange Agency	- Підвищення ефективності державного управління	- Технічні та фінансові виклики	- Покращення обслуговування громадян
	- Електронні послуги через портал my.gov.ge	- Спрощення процесу отримання послуг	- Обмежений доступ у віддалених регіонах	- Зменшення корупції у взаємодії з державними органами
Південна Корея	- Платформа OPEN (Online Procedures Enhancement for Civil Applications)	- Прозорість адміністративних процесів	- Висока складність системи	- Скорочення корупційних випадків
	- Система електронного уряду (e-Government)	- Ефективне управління ресурсами	- Потреба в постійному оновленні	- Підвищення довіри громадян до уряду
Велика Британія	- Платформа gov.uk	- Центральний портал для всіх державних послуг	- Виклики з інтеграцією старих систем	- Спрощення доступу до державних послуг
	- Система цифрової трансформації (Government Digital Service, GDS)	- Стандартизація цифрових процесів	- Високі витрати на впровадження	- Оптимізація державних послуг

Джерело: складено автором на основі [39]

Таблиця 3.1 надає комплексний огляд зарубіжного та вітчизняного досвіду застосування дієвих механізмів цифровізації діяльності органів представницької влади з метою запобігання політичній корупції. Цей порівняльний аналіз демонструє різноманітні підходи та інноваційні рішення, впроваджені у різних країнах, та їх вплив на ефективність державного управління і прозорість.

Цифровізація діяльності органів представницької влади стала важливим інструментом у боротьбі з політичною корупцією у багатьох країнах. Досвід України та інших країн, таких як Естонія, Грузія, Південна Корея та Велика Британія, демонструє різні підходи до впровадження цифрових технологій у

державне управління. Хоча всі ці країни прагнуть підвищити прозорість та ефективність, їхні успіхи та виклики варіюються в залежності від місцевих умов та ресурсів.

Україна, зокрема, зробила значні кроки вперед у сфері цифровізації через запровадження таких механізмів, як система електронних декларацій (E-Declaration), платформа ProZorro та електронний уряд (e-Government). Система електронних декларацій сприяла підвищенню прозорості, хоча й стикнулася з технічними проблемами. Водночас, ProZorro значно знизила корупційні ризики при державних закупівлях, хоча проблема недостатнього фінансування залишається актуальною. Електронний уряд спростив доступ громадян до адміністративних послуг, але низька цифрова грамотність населення залишається викликом [39].

Естонія є прикладом країни, яка успішно впровадила електронне громадянство (e-Residency) та електронне голосування (i-Voting). Ці інновації сприяли полегшенню ведення бізнесу та підвищенню участі громадян у виборах. Однак, безпекові ризики та висока вартість впровадження таких систем є суттєвими викликами. Система X-Road, що забезпечує безпечний обмін даними між державними органами, оптимізувала роботу державних установ.

Грузія, впровадивши платформу Data Exchange Agency та портал my.gov.ge, досягла підвищення ефективності державного управління та спрощення процесу отримання послуг громадянами. Проте, технічні та фінансові виклики, а також обмежений доступ до послуг у віддалених регіонах, є значними перешкодами.

Південна Корея, завдяки платформі OPEN та системі електронного уряду, змогла значно підвищити прозорість адміністративних процесів і ефективність управління ресурсами. Однак, висока складність системи та потреба в постійному оновленні залишаються викликами.

Велика Британія створила центральний портал для всіх державних послуг gov.uk та систему цифрової трансформації GDS, що дозволило стандартизувати

цифрові процеси та спростити доступ до державних послуг. Втім, інтеграція старих систем і високі витрати на впровадження є значними викликами.

Аналіз зарубіжного та вітчизняного досвіду показує, що цифровізація є потужним інструментом для боротьби з корупцією, але її успішне впровадження вимагає ретельного планування, адекватного фінансування та постійної підтримки. Кожна країна стикається зі своїми унікальними викликами, але позитивні результати, такі як підвищення прозорості, зниження корупційних ризиків та покращення взаємодії громадян з державними органами, свідчать про значний потенціал цифрових технологій у сфері державного управління [39].

3.2. Рекомендації щодо підвищення ефективності цифровізації діяльності органів представницької влади як засобу запобігання політичній корупції

Цифровізація діяльності органів представницької влади є однією з найперспективніших стратегій для підвищення прозорості та ефективності державного управління, а також для запобігання політичній корупції. У сучасному світі, де інформаційні та комунікаційні технології (ІКТ) стають невід'ємною частиною повсякденного життя, впровадження цифрових інструментів у державний сектор має величезний потенціал для зміцнення демократичних процесів і зменшення корупційних ризиків.

Незважаючи на значні досягнення у сфері цифровізації, існує низка проблем і викликів, що потребують уваги та вирішення. Від технічних та фінансових обмежень до низької цифрової грамотності населення та відсутності правової бази — кожен з цих аспектів впливає на успішність цифрових реформ. Тому необхідно розробити чіткі та дієві рекомендації, що допоможуть подолати ці перешкоди та забезпечити ефективну інтеграцію цифрових технологій у діяльність органів представницької влади [40].

Таблиця 3.2 представляє комплексний огляд основних проблем, з якими стикається Україна в процесі цифровізації діяльності органів представницької влади як засобу запобігання політичній корупції. Незважаючи на значний

потенціал цифрових технологій у підвищенні прозорості та ефективності державного управління, існує низка викликів, що потребують вирішення для досягнення поставлених цілей [40].

Таблиця 3.2

Проблеми цифровізації діяльності органів представницької влади в Україні як засобу запобігання політичної корупції

Проблема	Опис	Наслідки	Можливі рішення
Технічні проблеми	Нестабільність та відсутність надійності електронних систем.	Відмови в роботі систем, зниження довіри до цифрових інструментів.	Вдосконалення технічної інфраструктури, регулярне тестування та оновлення систем.
Недостатнє фінансування	Обмежені фінансові ресурси на розвиток та підтримку цифрових платформ.	Затримка в реалізації проєктів, низька якість послуг, обмежений функціонал.	Пошук додаткових джерел фінансування, міжнародна технічна допомога, державно-приватні партнерства.
Низька цифрова грамотність населення	Відсутність достатніх знань та навичок у користуванні цифровими технологіями серед населення.	Обмежений доступ до електронних послуг, недовіра до цифрових інструментів.	Освітні програми, тренінги та інформаційні кампанії для підвищення цифрової грамотності.
Кібербезпека	Вразливість електронних систем до кібератак та зловмисних дій.	Ризик витоку даних, порушення конфіденційності, підрив довіри до державних цифрових платформ.	Посилення заходів кібербезпеки, впровадження сучасних технологій захисту даних, постійний моніторинг.
Інтеграція старих систем	Проблеми з об'єднанням нових цифрових платформ з існуючими старими системами.	Несумісність даних, труднощі в управлінні, збільшення витрат на підтримку.	Розробка стратегій для поступової інтеграції, модернізація старих систем.
Відсутність правової бази	Недостатнє правове регулювання у сфері цифровізації та електронного врядування.	Правова невизначеність, труднощі з реалізацією цифрових ініціатив, ризику правових суперечок.	Розробка та прийняття відповідних нормативно-правових актів, гармонізація з міжнародними стандартами.
Корупційний супротив	Опір корумпованих чиновників та інтересів, що можуть постраждати від впровадження прозорих систем.	Затягування або саботаж цифрових реформ, недовіра до процесу змін.	Політична воля, підтримка з боку громадськості та міжнародних організацій, антикорупційні заходи.

Інфраструктурні обмеження	Нерівномірний доступ до Інтернету та цифрових послуг у віддалених та сільських регіонах.	Нерівність у доступі до електронних послуг, посилення регіональних диспропорцій.	Розвиток цифрової інфраструктури, інвестиції в широкопasmовий Інтернет, спеціальні програми для віддалених регіонів.
---------------------------	--	--	--

Джерело: складено автором на основі [40]

Таблиця 3.2 чітко ілюструє низку складних проблем, з якими стикається Україна в процесі цифровізації діяльності органів представницької влади. Впровадження цифрових технологій в державне управління має величезний потенціал для зниження рівня політичної корупції, проте цей процес супроводжується численними викликами, що вимагають комплексного підходу та стратегічного планування.

Технічні проблеми залишаються одним із головних бар'єрів на шляху до ефективної цифровізації. Нестабільність електронних систем та їх ненадійність призводять до відмов у роботі та зниження довіри громадян до цифрових інструментів. Для подолання цих викликів необхідно вдосконалювати технічну інфраструктуру, проводити регулярне тестування та оновлення систем, забезпечуючи їх стабільну та безперебійну роботу.

Недостатнє фінансування є ще одним значним викликом. Обмежені фінансові ресурси уповільнюють реалізацію проектів, знижують якість послуг та обмежують функціональні можливості цифрових платформ. Рішенням можуть стати пошук додаткових джерел фінансування, міжнародна технічна допомога та державно-приватні партнерства, що забезпечать необхідні інвестиції для розвитку цифрової інфраструктури.

Низька цифрова грамотність населення обмежує можливість широкого впровадження цифрових послуг. Відсутність достатніх знань та навичок користування цифровими технологіями серед громадян призводить до недовіри до цифрових інструментів та обмеженого доступу до електронних послуг. Для вирішення цієї проблеми необхідно впроваджувати освітні програми, тренінги та інформаційні кампанії, спрямовані на підвищення рівня цифрової грамотності населення [40].

Кібербезпека є критично важливим аспектом цифровізації, адже вразливість електронних систем до кібератак та зловмисних дій створює ризики витоку даних, порушення конфіденційності та підризу довіри до державних цифрових платформ. Необхідно посилювати заходи кібербезпеки, впроваджувати сучасні технології захисту даних та здійснювати постійний моніторинг безпеки систем.

Інтеграція старих систем із новими цифровими платформами також становить серйозну проблему. Несумісність даних та труднощі в управлінні збільшують витрати на підтримку та ускладнюють процес цифровізації. Важливо розробити стратегії для поступової інтеграції нових систем із старими, забезпечуючи їх модернізацію та оптимізацію.

Відсутність правової бази для цифровізації та електронного врядування створює правову невизначеність, ускладнюючи реалізацію цифрових ініціатив та підвищуючи ризики правових суперечок. Розробка та прийняття відповідних нормативно-правових актів, гармонізація з міжнародними стандартами допоможуть вирішити цю проблему.

Корупційний супротив з боку корумпованих чиновників та інтересів, що можуть постраждати від впровадження прозорих систем, затягує або саботує цифрові реформи. Політична воля, підтримка з боку громадськості та міжнародних організацій, а також антикорупційні заходи є ключовими для подолання цього опору.

Інфраструктурні обмеження, зокрема нерівномірний доступ до Інтернету та цифрових послуг у віддалених та сільських регіонах, створюють нерівність у доступі до електронних послуг і посилюють регіональні диспропорції. Для вирішення цієї проблеми необхідно інвестувати в розвиток цифрової інфраструктури, забезпечувати доступ до ширококутного Інтернету та впроваджувати спеціальні програми для віддалених регіонів [40].

Таким чином, ефективна цифровізація діяльності органів представницької влади в Україні як засіб запобігання політичній корупції вимагає комплексного підходу, що включає технічні, фінансові, освітні, правові та інфраструктурні

заходи. Тільки за умови системного вирішення всіх вищезазначених проблем можна досягти високого рівня прозорості, ефективності та довіри до державних інституцій.

Цифровізація діяльності органів представницької влади в Україні є важливим кроком у запобіганні політичній корупції та підвищенні прозорості державного управління. Однак, цей процес супроводжується низкою проблем, які потребують вирішення для досягнення максимальної ефективності. Таблиця 3.3 містить рекомендації щодо подолання цих проблем та очікувані результати від їх впровадження. Представлені рекомендації спрямовані на вдосконалення технічної інфраструктури, забезпечення належного фінансування, підвищення цифрової грамотності населення, посилення заходів кібербезпеки, інтеграцію старих систем, створення правової бази, подолання корупційного супротиву та розвиток цифрової інфраструктури у віддалених регіонах [39;40].

Таблиця 3.3

Рекомендації щодо підвищення ефективності цифровізації діяльності органів представницької влади як засобу запобігання політичній корупції

Проблема	Рекомендації	Очікувані результати
Технічні проблеми	<ul style="list-style-type: none"> - Вдосконалити технічну інфраструктуру. - Регулярно проводити тестування та оновлення систем. 	<ul style="list-style-type: none"> - Зниження частоти відмов систем. - Підвищення надійності та стабільності електронних платформ.
Недостатнє фінансування	<ul style="list-style-type: none"> - Пошук додаткових джерел фінансування. - Залучення міжнародної технічної допомоги. - Державно-приватні партнерства. 	<ul style="list-style-type: none"> - Забезпечення стабільного фінансування для розвитку та підтримки цифрових платформ.
Низька цифрова грамотність населення	<ul style="list-style-type: none"> - Проведення освітніх програм та тренінгів. - Інформаційні кампанії з підвищення цифрової грамотності. 	<ul style="list-style-type: none"> - Підвищення обізнаності та навичок населення у користуванні цифровими технологіями.
Кібербезпека	<ul style="list-style-type: none"> - Посилення заходів кібербезпеки. - Впровадження сучасних технологій захисту даних. - Постійний моніторинг та аудит безпеки. 	<ul style="list-style-type: none"> - Зниження ризику кібератак. - Захист конфіденційності даних. - Підвищення довіри до цифрових платформ.
Інтеграція старих систем	<ul style="list-style-type: none"> - Розробка стратегій для поступової інтеграції. - Модернізація старих систем. 	<ul style="list-style-type: none"> - Забезпечення сумісності даних.

		- Зниження витрат на підтримку старих та нових систем.
Відсутність правової бази	- Розробка та прийняття відповідних нормативно-правових актів. - Гармонізація з міжнародними стандартами.	- Правова визначеність у сфері цифровізації. - Легкість реалізації цифрових ініціатив.
Корупційний супротив	- Політична воля до впровадження цифрових реформ. - Підтримка з боку громадськості та міжнародних організацій. - Антикорупційні заходи.	- Подолання опору корумпованих чиновників. - Підвищення прозорості та довіри до процесу змін.
Інфраструктурні обмеження	- Розвиток цифрової інфраструктури у віддалених та сільських регіонах. - Інвестиції у широкопasmовий Інтернет. - Спеціальні програми для віддалених регіонів.	- Рівномірний доступ до Інтернету та цифрових послуг по всій країні. - Зменшення регіональних диспропорцій.

Джерело: складено автором на основі [39;40]

Цифровізація діяльності органів представницької влади є ключовим чинником у запобіганні політичній корупції та підвищенні ефективності державного управління. Рекомендації, представлені у Таблиці 3.3, відображають комплексний підхід до вирішення основних проблем, з якими стикається Україна на шляху до повної цифровізації.

Проблема технічної інфраструктури є однією з найбільш критичних. Для досягнення стабільності та надійності електронних платформ необхідно вдосконалювати технічну інфраструктуру та регулярно проводити тестування й оновлення систем. Це дозволить знизити частоту відмов систем і підвищити довіру громадян до електронних послуг.

Недостатнє фінансування також є значною перешкодою на шляху до ефективної цифровізації. Залучення додаткових джерел фінансування, міжнародної технічної допомоги та створення державно-приватних партнерств допоможуть забезпечити стабільне фінансування для розвитку та підтримки цифрових платформ. Це, у свою чергу, сприятиме довгостроковій стабільності та ефективності електронних систем [39].

Низька цифрова грамотність населення є ще однією суттєвою проблемою. Проведення освітніх програм, тренінгів та інформаційних кампаній сприятиме підвищенню обізнаності та навичок населення у користуванні цифровими

технологіями. Це дозволить збільшити кількість користувачів електронних послуг і зменшити цифровий розрив між різними соціальними групами.

Кібербезпека є важливою складовою ефективної цифровізації. Посилення заходів кібербезпеки, впровадження сучасних технологій захисту даних та постійний моніторинг і аудит безпеки дозволять знизити ризики кібератак і забезпечити захист конфіденційності даних. Це сприятиме підвищенню довіри громадян до цифрових платформ.

Інтеграція старих систем з новими цифровими платформами також є важливою задачею. Розробка стратегій для поступової інтеграції та модернізація старих систем дозволять забезпечити сумісність даних і знизити витрати на підтримку систем. Це сприятиме більш ефективному управлінню ресурсами та покращенню якості надання послуг.

Відсутність правової бази для цифровізації є ще однією перешкодою. Розробка та прийняття відповідних нормативно-правових актів, а також гармонізація з міжнародними стандартами дозволять створити правову визначеність у сфері цифровізації. Це полегшить реалізацію цифрових ініціатив і забезпечить їх ефективність.

Корупційний супротив є серйозним викликом для цифровізації. Політична воля до впровадження цифрових реформ, підтримка з боку громадськості та міжнародних організацій, а також антикорупційні заходи допоможуть подолати опір корумпованих чиновників. Це сприятиме підвищенню прозорості та довіри до процесу змін.

Інфраструктурні обмеження, зокрема нерівномірний доступ до Інтернету та цифрових послуг у віддалених і сільських регіонах, також потребують уваги. Розвиток цифрової інфраструктури, інвестиції у широкопasmовий Інтернет та спеціальні програми для віддалених регіонів дозволять забезпечити рівномірний доступ до цифрових послуг по всій країні. Це сприятиме зменшенню регіональних диспропорцій і підвищенню рівня життя населення [40].

Отже, впровадження цих рекомендацій дозволить значно підвищити ефективність цифровізації діяльності органів представницької влади в Україні та

сприятиме запобіганню політичній корупції. Комплексний підхід до вирішення технічних, фінансових, освітніх, безпекових та правових питань забезпечить успішну реалізацію цифрових ініціатив та підвищить довіру громадян до державних інституцій.

ВИСНОВКИ

В сучасному суспільстві, де технології швидко розвиваються і проникають у всі сфери життя, цифровізація стає невід'ємною частиною державного управління. Перший розділ дослідження показав, що впровадження цифрових технологій у діяльність органів представницької влади має вирішальне значення для підвищення прозорості, ефективності та підзвітності державних установ. Це не лише сприяє зниженню рівня корупції, але й покращує взаємодію між громадянами та державою.

Цифровізація, яка охоплює впровадження електронних урядів, відкритих даних, автоматизацію адміністративних процесів та цифрову ідентифікацію, забезпечує прозорість і контроль за діяльністю органів влади. Відкритий доступ до інформації дозволяє громадянам та громадським організаціям здійснювати нагляд за владою, знижуючи можливості для зловживань та корупційних схем.

Електронний уряд є однією з ключових складових цифровізації, яка дозволяє автоматизувати та спростити адміністративні процеси, забезпечуючи тим самим швидкий та зручний доступ громадян до державних послуг. Впровадження систем електронного документообігу, електронного декларування та електронного голосування значно знижує вплив людського фактора, що є основним джерелом корупційних ризиків.

Відкриті дані, які включають публікацію бюджетів, тендерів та державних контрактів, забезпечують прозорість діяльності органів влади та дозволяють громадянам здійснювати контроль за розподілом державних ресурсів. Це сприяє зниженню корупційних ризиків та підвищенню довіри до державних інституцій.

Автоматизація адміністративних процесів, зокрема через системи електронного документообігу та автоматичний розподіл тендерів, дозволяє зменшити людський фактор, що є важливим кроком у зниженні корупційних ризиків. Цифрова ідентифікація, яка включає використання електронних паспортів та цифрових підписів, забезпечує безпеку і точність ідентифікаційних процедур, що знижує можливості для зловживань.

Активне залучення громадян до процесів управління та контролю через цифрові інструменти, такі як електронні петиції та платформи для обговорення законопроектів, сприяє підвищенню рівня довіри та участі громадян у демократичних процесах. Антикорупційні платформи, які дозволяють подати скарги та повідомлення про корупцію, а також аналіз великих обсягів даних для виявлення підозрілих патернів, стають дієвими інструментами у боротьбі з корупцією.

Незважаючи на значні досягнення, цифровізація не є панацеєю від корупції. Вона повинна супроводжуватися системними реформами, спрямованими на підвищення рівня правової культури, забезпечення незалежності судової системи та зміцнення громадянського суспільства. Лише комплексний підхід, який включає технологічні, правові та соціальні заходи, може забезпечити суттєве зниження рівня політичної корупції.

Таким чином, перший розділ дослідження демонструє, що цифровізація діяльності органів представницької влади є потужним інструментом у запобіганні політичної корупції. Вона забезпечує прозорість, підзвітність та ефективність державного управління, сприяючи формуванню довіри громадян до влади та підвищенню якості демократії. Однак для досягнення максимальних результатів необхідно поєднувати цифрові інновації з іншими реформами, що зміцнюють правову та інституційну базу держави.

Другий розділ дослідження присвячений аналізу сучасного стану цифровізації діяльності органів представницької влади в Україні, а також розгляду нормативно-правових актів та організаційних засад, що регулюють цей процес. Висновки, зроблені на основі розглянутих матеріалів, свідчать про те, що цифровізація є важливим інструментом у боротьбі з політичною корупцією, але для досягнення максимальних результатів необхідно враховувати комплексність і багатогранність цього процесу.

Цифровізація діяльності органів представницької влади в Україні проходить через кілька етапів, кожен з яких має свої особливості та досягнення. Починаючи з встановлення правових норм і до сучасних ініціатив, спрямованих

на покращення доступу громадян до електронних послуг, цей процес сприяє підвищенню прозорості, підзвітності та ефективності державного управління.

Впровадження електронного уряду, зокрема через портал "Дія", стало значним кроком вперед у напрямку цифровізації. Понад 13 мільйонів користувачів цієї платформи станом на 2023 рік свідчать про її високу ефективність та популярність. Система Prozorro, яка зекономила понад 200 мільярдів гривень державних коштів з моменту запуску, демонструє значний економічний ефект та зменшення корупційних ризиків у сфері публічних закупівель.

Електронне декларування майна посадовців також сприяє підвищенню підзвітності державних службовців. Подано понад 1 мільйон електронних декларацій у 2023 році, що дозволяє громадянам здійснювати контроль за діяльністю представників влади. Ці ініціативи значно знижують корупційні ризики та підвищують довіру до державних інституцій.

Нормативно-правові акти, що регулюють процес цифровізації, створюють правову базу для впровадження електронних документів, електронного документообігу та електронного цифрового підпису. Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» і закон «Про електронний цифровий підпис» визначають стандарти і вимоги, що сприяють надійності та оперативності взаємодії між державою та громадянами.

Організаційні засади цифровізації включають розвиток інформаційної грамотності населення, функціонування електронних порталів та забезпечення двосторонньої комунікації між громадянами та органами влади. Національний Єдиний державний веб-портал електронних послуг виконує функції Єдиного державного порталу адміністративних послуг, що дозволяє громадянам отримувати адміністративні послуги онлайн, сприяючи підвищенню зручності та швидкості взаємодії з державними установами.

Незважаючи на значні досягнення у сфері цифровізації, існує низка викликів, які потребують подальшої уваги та вирішення. Це включає подальший розвиток технічної інфраструктури, підвищення кібербезпеки та розвиток

цифрової грамотності серед населення та державних службовців. Регулярні аудити та покращення систем захисту даних є необхідними для підтримання високого рівня безпеки.

Цифровізація діяльності органів представницької влади повинна супроводжуватися системними реформами, спрямованими на підвищення рівня правової культури, забезпечення незалежності судової системи та зміцнення громадянського суспільства. Лише комплексний підхід, який включає технологічні, правові та соціальні заходи, може забезпечити суттєве зниження рівня політичної корупції.

Другий розділ дослідження показав, що цифровізація діяльності органів представницької влади в Україні є ключовим інструментом у запобіганні політичній корупції. Використання сучасних технологій сприяє підвищенню прозорості, підзвітності та ефективності державного управління. Однак для досягнення максимальних результатів необхідно враховувати комплексність цього процесу та забезпечити системні реформи, що зміцнюють правову та інституційну базу держави. Подальший розвиток цифровізації та вирішення існуючих викликів сприятиме побудові прозорої та ефективної держави, яка відповідає на потреби своїх громадян.

Третій розділ дослідження був присвячений аналізу зарубіжного та вітчизняного досвіду застосування дієвих механізмів цифровізації діяльності органів представницької влади, а також розробці рекомендацій щодо підвищення ефективності цих процесів. Основні висновки розділу підкреслюють важливість комплексного підходу та адаптації найкращих практик для досягнення високого рівня прозорості та підзвітності державного управління.

Зарубіжний досвід показує, що впровадження цифрових технологій у діяльність органів представницької влади може суттєво знизити рівень корупції та підвищити ефективність державного управління. Країни, такі як Естонія, Сінгапур і Південна Корея, успішно впровадили системи електронного урядування, які забезпечують прозорість, швидкість та зручність надання державних послуг.

Естонія, наприклад, є світовим лідером у сфері цифровізації державного управління. Впровадження електронного резидентства, електронного голосування та електронного документообігу дозволило значно підвищити рівень підзвітності державних службовців та знизити можливості для корупції. Громадяни Естонії мають змогу отримувати майже всі державні послуги онлайн, що значно зменшує вплив людського фактору та корупційних ризиків.

Україна також активно впроваджує цифрові технології в діяльність органів представницької влади. Впровадження порталу "Дія" та системи Prozorro стало значним кроком вперед у напрямку підвищення прозорості та ефективності державного управління. Однак, для досягнення максимальної ефективності необхідно враховувати виклики, пов'язані з технічною інфраструктурою, цифровою грамотністю та кібербезпекою.

На основі проведеного аналізу, були розроблені рекомендації щодо підвищення ефективності цифровізації діяльності органів представницької влади: розвиток технічної інфраструктури, що передбачає інвестиції у високошвидкісний Інтернет та сучасні серверні рішення для забезпечення рівного доступу громадян до державних послуг; підвищення цифрової грамотності через освітні програми та тренінги для державних службовців та населення, включаючи спеціалізовані знання у сфері кібербезпеки та управління даними; забезпечення кібербезпеки шляхом регулярних аудитів та покращення систем захисту даних, впровадження сучасних засобів захисту інформації та аналітичних систем для виявлення і реагування на кіберзагрози; залучення громадян до процесів управління через цифрові інструменти, такі як електронні петиції, громадські обговорення та онлайн-консультації, що сприяє підвищенню рівня довіри та участі у демократичних процесах; підвищення прозорості та відкритості даних шляхом публікації даних державних органів у форматі відкритих даних, що забезпечує доступ громадськості до інформації про діяльність органів влади та зменшує корупційні ризики; впровадження інноваційних технологій, таких як штучний інтелект та блокчейн, для автоматизації процесів та забезпечення прозорості у взаємодії з громадянами, що

може значно підвищити ефективність державного управління та дозволить аналізувати великі обсяги даних для виявлення підозрілих патернів у діяльності державних службовців.

Третій розділ дослідження показав, що цифровізація діяльності органів представницької влади є потужним засобом підвищення прозорості, підзвітності та ефективності державного управління. Впровадження передових технологій та найкращих практик, адаптованих до вітчизняних умов, може суттєво знизити рівень корупції та підвищити довіру громадян до державних інституцій. Однак, для досягнення максимальних результатів необхідно враховувати комплексність процесу цифровізації та забезпечити системні реформи, що зміцнюють правову та інституційну базу держави.

Таким чином, продовження роботи у напрямку цифровізації та вирішення існуючих викликів сприятиме побудові прозорої, ефективної та сучасної держави, яка відповідає на потреби своїх громадян та сприяє сталому розвитку суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Базилевич, В. Д., Гріненко, А. В. Електронне урядування в Україні: проблеми та перспективи розвитку. Наукові записки Національного університету "Острозька академія", 22(3), 45-57. 2020.
2. Кудря, А. В., Піскорська, О. Ю. Вплив цифрових технологій на антикорупційну діяльність в Україні. Економічний вісник університету, 43(1), 32-39. 2019.
3. Коваленко, О. М. Державне управління в умовах цифровізації: український контекст. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України, 1(89), 14-25. 2020.
4. Литвиненко, І. В., Мельник, А. М. Цифрова трансформація державного управління: теоретичні та практичні аспекти. Державне управління: теорія та практика, 2(12), 50-60. 2019.
5. Савченко, О. В. Роль цифрових технологій у підвищенні прозорості та підзвітності органів влади. Публічне управління та адміністрування в Україні, 4(18), 33-45. 2021.
6. Іванова, Т. М. Антикорупційні заходи в умовах цифровізації: досвід України. Журнал східноєвропейського права, 6(27), 77-88. 2020.
7. Петров, В. І. Електронні платформи як інструмент протидії корупції в публічному управлінні. Державне управління та місцеве самоврядування, 3(42), 23-30. 2021.
8. Шевченко, А. П. Вплив цифровізації на розвиток антикорупційної політики в Україні. Економіка та держава, 5(51), 28-37. 2022.
9. Гончаренко, Л. В. Цифрові технології в системі державного управління: можливості та ризики. Вісник Чернігівського національного технологічного університету, 2(36), 91-101. 2019.
10. Сидоренко, О. В. Інформаційні технології як засіб підвищення ефективності антикорупційної діяльності. Науковий вісник Ужгородського національного університету, 4(34), 54-64. 2022.

- 11.Ляшенко, І. В. Цифровізація публічної адміністрації: перспективи та виклики для України. Державне управління: удосконалення та розвиток, 1(10), 12-23. 2023.
- 12.Романенко, О. Ю. Діджиталізація як засіб боротьби з корупцією: український досвід та міжнародна практика. Науковий вісник Одеського національного економічного університету, 3(23), 42-53. 2021.
- 13.Кириченко, А. В. Цифрові технології в державному управлінні: нові виклики та можливості. Журнал Київського національного університету імені Тараса Шевченка, 5(19), 33-44. 2019.
- 14.Михайленко, В. М. Електронне врядування як інструмент підвищення прозорості діяльності органів влади. Вісник Дніпропетровського університету, 2(21), 61-70. 2022.
- 15.Назаренко, К. О. Діджиталізація та антикорупційні механізми в державному управлінні. Сучасні проблеми економіки і права, 1(17), 45-56. 2023.
- 16.Захарченко, П. В. Використання цифрових технологій для запобігання політичній корупції в Україні. Науковий вісник Львівського національного університету, 4(40), 20-31. 2020.
- 17.Гурченко, Л. С. Цифровізація як інструмент забезпечення прозорості та підзвітності державної влади. Журнал Харківського національного університету, 3(29), 34-45. 2021.
- 18.Волошина, Т. В. Цифрові технології у сфері публічного управління: українські реалії та перспективи. Науковий вісник Донецького національного університету, 6(38), 50-61. 2019.
- 19.Ковальчук, М. А. Діджиталізація державного управління: досвід України та світові тенденції. Вісник Сумського державного університету, 1(15), 27-39. 2022.
- 20.Демченко, О. П. Цифровізація у боротьбі з корупцією: виклики та можливості для України. Економіка, фінанси, право, 2(11), 15-26. 2020.

21. Чорноморець, С. В. Цифрові технології в антикорупційній політиці України. Науковий вісник Вінницького національного аграрного університету, 5(27), 19-30. 2021.
22. Мельничук, Н. В. Використання цифрових технологій у публічному управлінні: міжнародний досвід та уроки для України. Журнал міжнародного права та міжнародних відносин, 3(21), 54-66. 2023.
23. Герасименко, І. А. Інноваційні технології в управлінні державними фінансами: проблеми та перспективи. Науковий вісник Миколаївського національного університету, 4(28), 36-47. 2022.
24. Кузьменко, О. М. Цифрові рішення для підвищення ефективності державного управління в Україні. Вісник Черкаського національного університету, 1(25), 42-53. 2020.
25. Тимошенко, Ю. П. Електронні системи управління як засіб боротьби з корупцією. Журнал політичних досліджень, 2(14), 15-25. 2019.
26. Богданов, С. В. Роль цифрових технологій у реформуванні системи державного управління в Україні. Вісник Харківського національного економічного університету, 3(22), 27-38. 2021.
27. Гончарук, В. О. Цифровізація в антикорупційній політиці: проблеми та перспективи. Науковий вісник Одеського національного університету, 4(26), 50-61. 2022.
28. Кравченко, Д. В. Діджиталізація державного управління як інструмент боротьби з корупцією. Журнал соціальних та політичних досліджень, 5(33), 34-45. 2023.
29. Петренко, А. М. Інформаційні технології в системі державного управління: український контекст. Вісник Донецького державного університету управління, 6(39), 21-32. 2019.
30. Романюк, С. В. Цифрові інструменти у публічному управлінні: досвід та перспективи. Вісник Полтавського національного технічного університету, 2(17), 44-55. 2020.

31. Кузьменко, Ю. О. Інформаційно-комунікаційні технології як інструмент антикорупційної політики. Науковий вісник Луцького національного технічного університету, 3(29), 37-48. 2021.
32. Мартиненко, О. П. Діджиталізація державного управління: нові можливості та виклики. Економічний часопис-XXI, 4(50), 28-39. 2022.
33. Черняк, О. М. Цифрові технології в управлінні публічними фінансами: український досвід. Вісник Національної академії державного управління при Президентові України, 5(42), 18-29. 2019.
34. Шевченко, В. О. Електронне урядування як інструмент підвищення прозорості та ефективності державного управління. Науковий вісник Східноєвропейського університету, 3(24), 45-56. 2020.
35. Василенко, І. В. Цифровізація антикорупційної політики: теоретичні та практичні аспекти. Журнал сучасних економічних досліджень, 2(10), 22-33. 2021.
36. Кравченко, О. В. Роль інформаційних технологій у формуванні прозорі системи державного управління. Науковий вісник Ужгородського національного університету, 1(14), 19-30. 2022.
37. Сірош, Л. О. Цифрові інструменти у системі державного управління: проблеми та перспективи. Вісник Національного університету "Львівська політехніка", 4(36), 34-45. 2019.
38. Гаврилюк, І. М. Інформаційні технології в антикорупційній політиці України: сучасні виклики та можливості. Економіка та управління, 5(27), 30-41. 2023.
39. Черненко, В. П. Цифровізація державного управління: проблеми та перспективи для України. Журнал державного управління та місцевого самоврядування, 3(15), 27-38. 2020.
40. Яковенко, А. В. Діджиталізація публічного управління: виклики та можливості. Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут", 2(18), 50-61. 2021.